

IX. Helyi önkormányzatok támogatásai

Dr. Pintér Sándor
belügyminiszter

P.H

Budapest, 2022. június „ ”

Varga Mihály
pénzügyminiszter

P.H

Budapest, 2022. június „ 16 ”

Fejezeti indokolás

I. A célok és elvárt eredmények meghatározása, felsorolása, számszerűsítése

A helyi önkormányzatok központi költségvetési támogatási rendszere a 2023. évben is az önkormányzati feladatellátáshoz igazodó, 2013-ban kialakított **feladatalapú támogatási rendszeren alapul**.

Az önkormányzati kötelező feladatok finanszírozása a korábbi szinten történik. Az önkormányzatok finanszírozásában a korábbi évekhez hasonlóan 2023-ben is megjelennek a költségvetési törvényjavaslatban érvényesülő általános alapelvek. Ezek többek között a családok támogatását, valamint a foglalkoztatottság további növelését, egyúttal az életszínvonal emelkedését szolgáló intézkedések, azon belül is kiemelt figyelmet fordítva a szülők munkába állásának segítésére.

A 2022. évben is jelentős változást okozott a minimálbér és a garantált bérminimum emeléséből, továbbá egyes ágazatokban megvalósuló béremelésből adódó illetménynövekedés, a 2023. évi költségvetési törvényjavaslat az ezekhez szükséges fedezetet tartalmazza.

Nagyon fontos, hogy a fiatal generáció megfelelő nevelésben, gondozásban részesüljön, hiszen a sikeres jövőt a következő nemzedék alapozza majd meg. Ennek érdekében kiemelt figyelmet szükséges fordítani, nemcsak a gyermekek étkeztetésére – amely terület eddig is prioritást élvezett – hanem a kisgyermekellátó-rendszer hatékony megszervezésére is.

A Kormány a családvédelmi akcióterv elfogadásával új bölcsődei férőhelyek kialakítását, a bölcsődei humán erőforrás megfelelő anyagi elismerésének biztosítását, a családi bölcsődék és a munkahelyi bölcsődék működtetéséhez a központi költségvetésben biztosított támogatás fajlagos összegének emelését célul tűzte ki. A törvényjavaslat ennek megfelelően – a 2018. évben indult program folytatásaként – a bölcsődei, mini bölcsődei férőhelyek kialakításának támogatására továbbra is tartalmaz 1 500,0 millió forintot a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezetben. Az uniós források és az egyéb fejezetekben rendelkezésre álló, ilyen célú források mellett e pályázati keretösszeg biztosítja, hogy minél több településen elérhető legyen a szülők munkavállalását, munkába való visszatérését is elősegítő ellátás. A 2018-tól a **bölcsődei és mini bölcsődei ellátás** esetében is bevezetésre került feladat alapú finanszírozás biztosítja a bölcsődei foglalkoztatottak illetményének a fedezetét, egyúttal a bölcsődei üzemeltetési kiadásokhoz is megfelelő hozzájárulást nyújt.

A Kormány kiemelten kezeli az intézményi gyermekétkeztetés és a szünidei étkeztetés biztosításra irányuló feladatokat: e célokra továbbra is jelentős források állnak rendelkezésre.

Az önkormányzati hivatalokban foglalkoztatott köztisztviselők tekintetében a költségvetési törvényjavaslat továbbra is biztosítja a törvényjavaslat szerinti 38 650 forint összegű köztisztviselői illetményalap önkormányzati hatáskörben történő emelését. Az önkormányzati hivatalok alaptámogatása a garantált bérminimum 2022. évi emelkedése miatt tovább emelkedett, így az önkormányzatok kiszámítható feltételek mellett dönthetnek a köztisztviselői állomány illetményéről.

A fenti általános elvek mellett az önkormányzati finanszírozás tekintetében a jövő év legfőbb célkitűzése a kiszámíthatóság és a stabilitás megtartása, a működési hiány nélküli gazdálkodás fiskális feltételeinek erősítése.

II. A célok megvalósításához rendelkezésre álló erőforrások 2023-ban

A helyi önkormányzatok 2023-ban – hitelforrások nélkül – várhatóan mintegy **3 696,8 milliárd forinttal** gazdálkodhatnak, melyhez a központi költségvetés a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezetben mintegy **968,8 milliárd forintot**, a 2022. évi támogatások 110,9 %-át biztosítja.

Jelentősen növeli a keretszámot a minimálbér és garantált bérminimum 2022. évi emelésének, az egyes ágazati béremelések és a polgármesteri béremelés ellentételezésének beépítése (92,4 milliárd forint). Több mint 4,4 milliárd forinttal csökkenti a keretszámot továbbá a fejlesztési támogatási előirányzatok kifutása, csökkenése és az önkormányzati körön kívüli átadások miatti előirányzatátcsoportosítás.

A törvényjavaslat alapján a települési önkormányzatokat az alábbi címeken illeti meg támogatás:

millió forint

Megnevezés	Támogatás
A települési önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása:	
A települési önkormányzatok működésének általános támogatása	280 655,4
A települési önkormányzatok egyes köznevelési feladatainak támogatása	238 092,0
A települési önkormányzatok egyes szociális és gyermekjóléti feladatainak támogatása	213 853,3
A települési önkormányzatok gyermekétkeztetési feladatainak támogatása	98 481,8
A települési önkormányzatok kulturális feladatainak támogatása	22 680,8
A helyi önkormányzatok működési célú kiegészítő támogatásai	
A helyi önkormányzatok általános feladatainak működési célú támogatása	41 092,1
A települési önkormányzatok egyes szociális és gyermekjóléti feladatainak működési célú támogatása	39 760,6
A települési önkormányzatok kulturális feladatainak működési célú támogatása	27 431,9
A helyi önkormányzatok felhalmozási célú kiegészítő támogatásai	6 796,9
Összesen:	968 844,8

A települési önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása jogcímenen biztosított támogatásokat az önkormányzatok célhoz kötötten használhatják fel, így biztosított a helyi közszolgáltatások megfelelő színvonalon történő ellátása.

A helyi önkormányzatok működési és felhalmozási célú kiegészítő támogatásai egyrészt speciális költségvetési támogatásokat nyújtanak, ezzel is segítve az önkormányzatok feladatellátását és a kapcsolódó fejlesztési beruházások megvalósítását, másrészt az egyedi problémák kezelése érdekében is tartalmaz forrásokat.

III. A célok elérésének módja az egyes ágazatokban

1) Általános működés, igazgatás

Az önkormányzati feladatok nagyobb részét a klasszikus értelemben vett önkormányzati feladatok (igazgatás, településüzemeltetés, közvilágítás, helyi adóztatás, stb.) teszik ki. E helyi közügyek ellátását 2023-ban is, hasonlóan az előző évekhez egy – a különböző feladatmutatóktól és az önkormányzatok jövedelemtermelő képességétől is függő – **általános jellegű támogatás** szolgálja.

Az általános támogatáson belül külön jelenik meg az önkormányzati hivatal támogatása, a legtipikusabb településüzemeltetési feladatok, illetve az egyéb kötelező önkormányzati feladatok támogatása.

Az önkormányzati hivatal működési támogatásának megállapítása a 2020-2022. években alkalmazott alapelv szerint történik: a támogatás kiegészítés előtti összege lakosságarányosan a közös hivatalt fenntartó önkormányzatok között felosztásra kerül, majd a településenkénti részösszeg kiegészítést követően kalkulált összege a közös hivatali székhely önkormányzatot illeti meg. E számítási mód alapján az alacsonyabb adóerő-képességű tagtelepülések után magasabb összegű támogatást biztosít a központi költségvetés.

Önkormányzati szolidaritási hozzájárulás

A 2017. évi költségvetési törvény új elemmel egészítette ki az önkormányzatok finanszírozási rendszerét: bevezette az önkormányzati szolidaritási hozzájárulást, amelyet a magas egy lakosra jutó adóerő-képességgel rendelkező települések egy része teljesít a központi költségvetésnek. A szolidaritási hozzájárulás az esélyegyenlőséget javítja, hiszen annak összege hozzájárul az alacsonyabb jövedelmi helyzetű önkormányzatok finanszírozásának javításához, továbbá más finanszírozási célok teljesítéséhez. Az önkormányzati szolidaritási hozzájárulás a 2023. évben nem a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet 5/5 alcímén, hanem a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezet 4. címeként jelenik meg a központi költségvetésről szóló törvényjavaslatban.

A 2023. évi törvényjavaslat szerint a szolidaritási hozzájárulás alapja 2022. évvel azonosan az önkormányzatok iparüzési adóerő-képességet meghatározó adóalapja. A szolidaritási hozzájárulás egy lakosra jutó adóerő-képességtől függő kategóriái és mértéke több ponton növekedtek annak érdekében, hogy a tervezett 217 000,0 millió forint bevételi előirányzat teljesüljön. A szolidaritási hozzájárulás teljesítése továbbra is a nettó finanszírozás keretében történik.

A 2023. évi költségvetési törvényjavaslat továbbra is lehetőséget biztosít arra, hogy iparüzési adóerő-képességet meghatározó adóalap és az egy lakosra jutó iparüzési adóerő-képesség ismeretében a pénzügyminiszter az önkormányzatok javára módosítsa a szolidaritási hozzájárulást meghatározó kategóriákat és a szolidaritási hozzájárulási mértékeket.

Egyéb működési célú költségvetési támogatások

Továbbra is az *Önkormányzati elszámolások* előirányzatáról kerül kifizetésre többek között az egyes önkormányzatok által törvény alapján folyósítandó ellátás (pl. lakásfenntartási támogatás, adósságcsökkentési támogatás stb.) támogatása és a lakossági közműfejlesztési támogatás is.

Az általános működés és igazgatási feladatok támogatásának levezetését az alábbi táblázat szemlélteti:

millió forint

Általános működés, igazgatás	Támogatás
2022. évi előirányzat	304 288,4
<i>Ebből:</i>	
<i>A helyi önkormányzatok működésének általános támogatása</i>	266 605,3
<i>A helyi önkormányzatok működési célú kiegészítő támogatásai – általános feladatokra jutó összeg</i>	37 683,1
<i>Változások:</i>	
2022. évi minimálbér és garantált bérminimum és a polgármesteri illetményemelés hatásának beépítése - általános feladatok támogatásába	14 050,1
Önkormányzati elszámolások előirányzatának emelése	2 500,0
Budapest V. kerület - az Időügyi Infokommunikációs Program megszűnése	-91,0
Önkormányzatok rendkívüli támogatása előirányzat átvezetése Belterületi utak, járdák, hidak felújítása jogcímre	-500,0
A jogellenesen elhelyezett hulladék felszámolásának támogatására pályázati lehetőség biztosítása	1 000,0
2023. évi javasolt előirányzat	321 247,5
<i>Ebből:</i>	
<i>A települési önkormányzatok működésének általános támogatása</i>	280 655,4
<i>A települési önkormányzatok általános feladatainak működési célú támogatása</i>	40 592,1

2) Köznevelés

A köznevelés területén a települések fő feladata a 2023. évben is az óvodai ellátás biztosítása.

A pedagógusok bére 2022. évben az ágazati bérpótlék 10%-ról 20%-ra történő emelésével emelkedett. A pedagógusok nevelőmunkáját közvetlenül segítő átlagbéralapú támogatása a garantált bérminimum 2022. évi emelése miatt emelkedett.

A köznevelési feladatok támogatásának levezetését az alábbi táblázat szemlélteti:

millió forint

Köznevelés	Támogatás
2022. évi módosított előirányzat	216 829,2
Változások:	
A 2022. évi minimálbér és garantált bérminimum és ágazati béremelés hatásának beépítése - köznevelési feladatok átlagbéralapú támogatásába	22 167,4
Az önkormányzatok és önkormányzati körön kívüli fenntartók között történt átadás-átvételek rendezése	-904,6
2023. évi javasolt előirányzat	238 092,0

3) Szociális ágazat

A szociális és gyermekjóléti ellátórendszerben az önkormányzatok szerepe alapvetően továbbra is az alapellátások biztosítása. Fontos kiemelni, hogy a minimálbér és garantált bérminimum 2022. évi emelése és az ágazati béremelés fedezete beépül a 2023. évi törvényjavaslat szerinti alaptámogatásokba, így azok emelkednek.

Kiemelt célkitűzés a versenyképes fizetések elérése, amelynek megvalósítása érdekében az ágazatban számottevő bérnövekedés valósult meg az elmúlt időszakban a szociális ágazati összevont pótlék és egészségügyi pótlékon keresztül.

A települési önkormányzatok egyes szociális és gyermekjóléti feladatainak támogatása keretében a központi költségvetés *a települési önkormányzatok szociális feladatainak egyéb támogatása* jogcímen továbbra is biztosít támogatást az alacsony jövedelemtermelő képességű települések olyan szociális jellegű kiadásaihoz, amelyek finanszírozása máshonnan nem megoldható. Az előirányzatból továbbra is 35 000 forint egy lakosra jutó adóerő-képességig részesülhetnek az önkormányzatok támogatásban, amelynek mértéke az egy lakosra jutó adóerő-képesség alapján függvényyszerűen meghatározott. A támogatás elsősorban a települési támogatások kifizetéséhez biztosít fedezetet, de segítséget nyújt a szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatások ellátásához is.

A bölcsődék, mini bölcsődék finanszírozási rendszere továbbra is a két elemből álló feladatalapú finanszírozásra épül. A finanszírozás egyik elemét a szakmai dolgozók elismert létszámához kapcsolódó bértámogatás, a másik elemét a bölcsődék működésével kapcsolatos üzemeltetési támogatás jelenti.

Az önkormányzatok által ellátható *szociális szakosított ellátások* (idősek, hajléktalanok bentlakásos ellátása), valamint a gyermekek átmeneti gondozásának feladat alapú finanszírozási rendszere nem változik: az intézmények fenntartásához szükséges önkormányzati hozzájárulás mértéke e támogatási szisztéma mellett drasztikusan lecsökkent.

A települési önkormányzatok gyermekétkeztetési feladatainak támogatása alcímen rendelkezésre álló forrás biztosítja az intézményi gyermekétkeztetés és a szünidei étkeztetés támogatását. A jelenleg is hatékonyan működő rendszer továbbra is eredményesen fogja szolgálni a gyermekek magas színvonalon történő étkeztetését.

A szociális ágazati feladatok támogatásának levezetését – a fentiekben jelzett, fejlesztési célú forrás nélkül – az alábbi táblázat szemlélteti.

millió forint

Szociális ágazat	Támogatás
2022. évi előirányzat:	303 317,8
<i>Ebből:</i>	
<i>A települési önkormányzatok egyes szociális és gyermekjóléti feladatainak támogatása</i>	180 826,1
<i>A települési önkormányzatok gyermekétkeztetési feladatainak támogatása</i>	87 231,1
<i>A települési önkormányzatok egyes szociális és gyermekjóléti feladatainak működési célú támogatása</i>	35 260,6
Változások:	
2022. évi minimálbér és garantált bérminimum és ágazati béremelések hatásának beépítése a szociális, gyermekjóléti és gyermekétkeztetési feladatok támogatásába	33 395,5
2022. évi minimálbér és garantált bérminimum hatásának beépítése a gyermekétkeztetési feladatok támogatásába	4 129,6
Az egyes közszolgáltatási feladatok megfelelő színvonalon történő finanszírozásához szükséges többlet	11 400,0
Az önkormányzatok és önkormányzati körön kívüli fenntartók között történt átadás-átvételek rendezése	-227,2
Családi bölcsődében a beíratott gyermekek száma szerint igényelhető a támogatás	80,0
2023. évi javasolt előirányzat:	352 095,7
<i>Ebből:</i>	
<i>A települési önkormányzatok egyes szociális és gyermekjóléti feladatainak támogatása</i>	213 853,3
<i>A települési önkormányzatok gyermekétkeztetési feladatainak támogatása</i>	98 481,8
<i>A települési önkormányzatok egyes szociális és gyermekjóléti feladatainak működési célú támogatása</i>	39 760,6

4) Kulturális ágazat

A települési önkormányzatok települési önkormányzatok kulturális feladatainak működési célú támogatása a 2022. évi minimálbér és garantált bérminimum emelkedése és a kulturális ágazati béremelés miatt emelkedett.

A kulturális feladatok támogatásának levezetését – fejlesztési célú források nélkül – az alábbi táblázat szemlélteti:

millió forint

Kulturális feladatok	Támogatás
2022. évi előirányzat:	35 239,0
<i>Ebből:</i>	
<i>A települési önkormányzatok kulturális feladatainak támogatása</i>	22 680,8
<i>A települési önkormányzatok kulturális feladatainak működési célú támogatása</i>	12 628,2
Változások:	
2022. évi minimálbér és garantált bérminimum és az ágazati béremelés hatásának beépítése a kulturális feladatok támogatásába	14 803,7
2023. évi javasolt előirányzat:	50 112,7
<i>Ebből:</i>	
<i>A települési önkormányzatok kulturális feladatainak támogatása</i>	22 680,8
<i>A települési önkormányzatok kulturális feladatainak működési célú támogatása</i>	27 431,9

A 2023. évi költségvetési törvényjavaslat általános működési és ágazati támogatásokat tartalmazó 2. és 3. melléklete 2022. október 1-jén fog hatályba lépni. Ezzel biztosítható, hogy a települési önkormányzatokat megillető miniszteri döntést igénylő támogatások meghatározása 2022. év végéig megtörténhessen. Így az önkormányzatok a 2023. évet már minden szükséges információ birtokában kezdhetik el.

5) Az önkormányzatok egyéb támogatásai

A 2023. évben az **Önkormányzatok rendkívüli támogatása** a települési önkormányzatok – kizárólag egyedi problémák kezelésére irányuló – kiegészítő jellegű rendkívüli támogatásának forrásául szolgál.

Az **Önkormányzati elszámolások** előirányzata szolgál valamennyi, a települések előző évekről származó működési és fejlesztési támogatásokkal kapcsolatos elszámolásainak rendezésére. Ez szolgál továbbá a pénzbeli szociális ellátások kiegészítése, a Svájci-Magyar Együttműködési Program fejlesztési célú pályázataihoz szükséges saját forrás kiegészítésére a korábbi években megítélt és támogatási szerződésben rögzített fizetési kötelezettségek teljesítésének, a lakossági közműfejlesztés támogatására vonatkozó kifizetések, továbbá a 2022. évi költségvetési törvény 3. melléklet 3. A helyi önkormányzatok felhalmozási célú kiegészítő támogatásai jogcím szerinti fejlesztési célú költségvetési támogatások le nem hívott részének, továbbá a bölcsődei fejlesztési program forrásául is. Emellett az előirányzatból történik a mikro-, kis- és középvállalkozásnak minősülő vállalkozók számára biztosított adómérték-kedvezmény miatt a 2022. évben biztosított támogatás elszámolásakor fizetendő kiegészítő támogatás folyósítása.

Az önkormányzatoknak a korábbi években megszokott módon áll rendelkezésükre külön jogcímen az előre nem látott havaria helyzetek kezelésére és védekezésre szolgáló ***Vis maior támogatás*** is.

A költségvetési törvényjavaslat továbbra is biztosít pályázati forrást az önkormányzati konyhák fejlesztésére, az önkormányzatok kisösszegű, kapacitásbővítéssel nem járó felújítási feladataira, a szilárd burkolatú belterületi útjainak felújítására. (A bölcsődei, mini bölcsődei férőhelyek kialakítására biztosított 1 500,0 millió forint az önkormányzati elszámolások jogcímen áll rendelkezésre).